

İLKÖĞRETİM OKULLARINDA SOSYAL BİLGİLER DERSİ COĞRAFYA KONULARININ ÖĞRETİMİNDE BAŞARIYI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Dr. Hülya KAYALI*

İlköğretimde Sosyal Bilgiler, temel derslerden birini oluşturmaktadır. Sosyal Bilgiler dersi, öğrencilerin toplum ve sorunları hakkında bilgi sahibi olmalarında ve bir vatandaş olarak sorumluluklarını öğrenmelerinde insan ilişkilerini anlamalarında, ulusal özellikleri kavramalarında en gerekli derslerden biridir. (Şahin. 1994 s.43)

İlköğretimin yedinci sınıfında temel derslerden biri olan Sosyal Bilgiler içinde yer alan Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri ve Bölümleri, Türkiye'nin Stratejik Durumu, Yurdumuzun Komşuları, Türk Dünyası ve Ulusal ve Uluslararası kuruluşlar konuları önemli bir ağırlığa sahiptir.

Bu araştırma ilköğretim okullarında yedinci sınıf Sosyal Bilgiler dersi içinde önemli bir ağırlığa sahip olan adı geçen konuların öğretiminde, öğrenci başarısını etkileyen belli başlı faktörleri ortaya çıkartmak ve buna bağlı olarak coğrafya konularının öğretiminde karşılaşılan temel zorlukların neler olduğu, coğrafya konularının öğretiminde kullanılan yöntemler, teknikler ve araç-gereçler ile öğrenci başarısı arasında, öğrencilerin bu konular için yaptıkları ders dışı çalışma yoğunluk ve biçimi ile başarıları arasında ve öğrencilerin bu derse karşı tutumları ile başarıları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı sorusuna cevap aramayı amaçlamıştır.

YÖNTEM

Araştırmada Sosyal Bilgiler dersi coğrafya konularında öğrenci başarısını etkileyen değişkenler betimlendiği için survey yöntemi kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, İstanbul İli ilçelerindeki ilköğretim okullarında görevli öğretmenler ile öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini Kadıköy, Kartal ve Pendik ilçelerindeki altı ilköğretim okulunun yedinci sınıfında okuyan ve tesadüfi (random) yöntem ile belirlenmiş, 99 'u kız, 118'i erkek olmak üzere toplam 217 öğrenciden ve bunların derslerine giren 3'ü bayan, 5'i bay toplam 8 öğretmenden oluşmaktadır.

Okullar, farklı sosyo-ekonomik ve kültürel düzeylerdeki ailelerin yaşadığı semtlerde bulunmaları esas alınarak belirlenmiştir.

* M.Ü Atatürk Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ABD'nda Öğretim Görevlisi

Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler, söz konusu öğrencilere "öğrenci Anketi" ve "Yedinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konuları Başarı Testi", öğretmenlerine de " öğretmen Anketi" uygulanarak toplanmıştır. Anket 1999-2000 öğretim yılında uygulanmıştır. Öğretmen Anketi, araştırmacı tarafından geliştirilmiş olup. 12 sorudan oluşmaktadır. Bu ankette öğretmenlere ait kişisel bilgilere, onların derse karşı tutumlarına, coğrafya konularında kullandıkları yöntem ve teknikler ile araç gereçlere, coğrafya konuları öğretiminde karşılaştıkları sorunları belirlemeye yönelik sorulara yer verilmiştir. Öğrenci Anketinde öğrencilerin ailelerinin kültürel ve sosyo-ekonomik düzeyi ile. coğrafya konularına ders dışı çalışma biçimleri ile ilgili ve öğrencilerin coğrafya konularına karşı tutumlarını ölçmeye yönelik sorular bulunmaktadır. Bu anket de araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. "Yedinci Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Coğrafya Konuları Başarı Testi" ise farklı düzeylerde sorulardan oluşmuş olup. bunların bir kısmı araştırmacı tarafından hazırlanmış, bir kısmı da çeşitli kaynaklardan alınmıştır. Veri toplama araçlarına, uzman görüşüne başvurulduktan sonra son şekli verilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi bilgisayar yardımı ile SPSS paket programı kullanılarak yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerin frekans dağılımları ile yüzdeleri, öğrencilerin başarı testindeki sorulara verdiği doğru cevapların aritmetik ortalaması, standart sapması hesaplanmış, grupların karşılaştırılmasında varyans analizi tekniği kullanılmıştır.

BULGULAR ve YORUM

Bulgulara ilişkin tabloların metine alınmasında gruplar arasında anlamlı farklılık bulunan değişkenlere ilişkin tablolar tercih edilmiş, anlamlı fark görülmeyen verilere ait tablolar yer darlığı nedeni ile alınmamıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 45.6'sı kız , %54.4'ü erkek olup, öğrencilerin başarı testi puanları cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %62.2'sinin babası serbest meslek sahibi, %23.5'i işçi, %1.5'i memur ve %1.8'i çiftçidir (Tablo I). Öğrencilerin coğrafya konuları başarı testi puanları babanın mesleği değişkenine göre işçi, memur, serbest meslek ve çiftçi şeklinde sıralanmaktadır. Babası işçi ve memur olan öğrencilerin başarıları ile babası çiftçi olan öğrencilerin başarıları arasında anlamlı bir farklılık söz konusudur (Tablo 2).

Tablo 1. öğrencilerin Baba Mesleğine Göre Dağılımı

Seçenekler	f	%
Cevapsız	2	0.9
Memur	25	11.5
İşçi	51	23.5
Çiftçi	4	1.8
Serbest meslek	135	62,2
Toplam	217	100

Tablo 2. Öğrencilerin Başarı Testi Puanlarının Babanın Mesleğine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları

Seçenekler	n	X	ss
Memur	25	2.84	.94
İşçi	51	2.90	.85
Çiftçi	4	2.25	.50
Serbest meslek	135	2.50	.74
Toplam	215	2,63	.81

Öğrencilerin %75.6'sının annesi ev hanımı . %16.1'i serbest meslek ile uğraşmakta, %4.1'i memur, %3.7'si ise işçi olarak çalışmaktadır(Tablo 3). Öğrencilerin coğrafya konuları başarı testi puanları yukarıdan aşağıya doğru işçi, memur, ev hanımı ve serbest meslek ile uğraşanlar olarak sıralanmaktadır(Tablo 4).Yapılan araştırmada gerek anne ve gerekse babalarının mesleği işçi ve memur olan öğrencilerin diğer meslek mensubu anne ve babalara oranla daha başarılı oldukları dikkati çekmektedir.

Tablo 3. öğrencilerin Anne Mesleğine Göre Dağılımı

Seçenekler	f	%
Cevapsız	1	,5
Memur	9	4.1
İşçi	8	3.7
Ev hanımı	164	75.6
Serbest meslek	35	16,1

Toplam	217	100
---------------	-----	-----

Tablo 4. Öğrencilerin Başarı Testi Puanlarının Annenin Mesleğine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları

Seçenekler	n	X	ss
Memur	9	2,666667	0.866025
İşçi	8	2.75	0,886405
Ev hanımı	164	2.640244	0.813137
Serbest meslek	35	2,571429	0,777844
Toplam	216	2,631336	0.806533

Araştırmaya katılan öğrencilerin %34.1'nin babası ilkokul, %23.5'nin üniversite, %23.5'nin lise, %11.5'nin ortaokul mezunu olup. %6.5'i ise diğer diye belirtilen hiç okula gitmemiş, herhangi bir örgün eğitim kurumunu tamamlamadan terk etmiş, ya da halen bir örgün veya yaygın eğitim kurumuna devam edenlerden oluşmaktadır. Öğrencilerin başarı testi puanları babanın öğrenim durumuna göre babası ilkokul, diğer, lise, ortaokul ve üniversite mezunu olanlar şeklinde sıralanmaktadır.

öğrencilerin %38.7'sinin annesi ilkokul, %24.4'nün lise. %12.4'nün diğer yani hiç okula gitmemiş herhangi bir örgün veya yaygın eğitim kurumuna devam eden, %12.4'nün üniversite, %11.1'nin annesi ise ortaokul mezunudur, öğrencilerin başarı testi puanları annenin öğrenim düzeyi değişkenine göre yukarıdan aşağıya doğru diğer, ilkokul, lise, üniversite ve ortaokul olarak sıralanmaktadır. Öğrencilerin başarı testi puanlarını gerek baba ve gerek ise anne öğrenim düzeyi değişkenine göre önemli bir farklılık göstermediği dikkati çekmektedir.

Erden ve Demirel (1991) tarafından yapılan bir araştırmada öğrenme stratejileri ile öğrenci başarısı arasında bir ilişki olduğu, etkili öğrenme stratejisine sahip olan öğrencilerin daha kısa zamanda daha iyi öğrenebildiği belirlenmiştir. Nitekim bu araştırmaya ait bulgularda öğrencilerin başarı testi puanlarının coğrafya konularına çalışma biçimlerine göre, anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

öğrencilerden, coğrafya konularına, önemli yerlerin altını çizerek çalışanların oranı %38.7. özet çıkartarak çalışanların oranı %34.1, konuları ana hatları ile ele alıp, konular arasında bağlantı kurarak çalışanların oranı % 10.6, öğrendiklerini öğrenme ortamını zihninde yeniden canlandırmanın oranı %6.5 olup. %9.2'si ise diğer çalışma metodlarını takip

etmektedir(Tablo 5). Öğrencilerin coğrafya konularına çalışma şekillerinin başarı testi puanları üzerindeki etkisi ele alındığında konuları ana hatları ile ele alıp. konular arasında bağlantı kurmanın başta olmak üzere, sırası ile özet çıkartmak, öğrendiklerini öğrenme ortamında zihninde yeniden canlandırmak, önemli yerlerin altını çizmek ve diğer olmak üzere sıralandığı tespit edilmiştir (Tablo 6). Öğrencilerin aldıkları minimum ve maksimum puanlar açısından da konuları ana hatları ile alıp konular arasında bağlantı kurmak ve öğrendiklerini öğrenme ortamında zihninde yeniden canlandırmak metodlarını uygulayanların daha başarılı oldukları görülmektedir.

Tablo 5. öğrencilerin Coğrafya Konularını Çalışma Durumuna Göre Dağılımı

Seçenekler	f	%
Cevapsız	2	.9
Özet çıkartmak	74	34,1
Önemli yerlerin altını çizmek	84	38.7
Konuları ana hatları ile ele alıp konular arası bağlantı kurmak	23	10,6
Öğrendiklerini öğrenme ortamını zihinde yeniden canlandırmak	14	6.5
Diğer	20	9.2
Toplam	217	100.0

Tablo 6. Öğrencilerin Başarı Testi Puanlarının Ders Çalışma Biçimlerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları

Seçenekler	n	X	ss
özet çıkartmak	74	2.73	.85
Önemli yerlerin altını çizmek	84	2.54	.75
Konuları ana hatları ile ele alıp konular arası bağlantı kurmak	23	3,00	.85
Öğrendiklerini öğrenme ortamını zihinde yeniden canlandırmak	14	2.57	.65
Diğer	20	2.35	.81
Toplam	215	2,63	.81

Ders öncesi, derse hazırlık yapmak, öğrencilerin derse motive olmalarına, konuları daha kolay öğrenmelerine dolayısı ile de derste daha başarılı olmalarına zemin hazırlamaktadır. Yapılan araştırma da bize bu sonucu vermektedir.

öğrencilerden ders öncesi tam hazırlık yapanların oranı %20.3, oldukça hazırlık yapanlar %33.6. az hazırlık yapanlar %35. hiç hazırlık yapmayanların oranı ise %10.6'dır. Başarı testi puanlarının, ders öncesi derse hazırlık yapıp, yapmamalarına göre oldukça, tam, az ve hiç şeklinde sıralandığı tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %34.6'sı haftada 1 saat, %26.7'si 2 saat, %12.9'u 3 saat, %5.1'i 5 saat. %1.8'i 4 saat coğrafya konularına çalışmakta, buna

karşılık öğrencilerin %17.5'i ise hiç çalışmadıklarını ankette belirtmektedirler. Öğrencilerin başarı testi puanları, ders dışı çalışma süresi değişkenine göre 3 saat, 4 saat, 1 saat, 2 saat, hiç ve 5 saat şeklinde sıralanmaktadır. Ders dışında coğrafya konularına genellikle haftada 3-4 saat çalışmak için zaman ayıran öğrencilerin daha başarılı oldukları dikkati çekmektedir.

Coğrafya konuları ile ilgili olarak, ders kitabı dışındaki kaynaklardan yararlanmanın öğrencinin başarısı üzerine etkisi büyük olmaktadır. Nitekim öğrencilerin %46.1'i atlastan ara sıra, %18.9'u sık sık, %7.4'ü her zaman yararlanmakta olup, %9.2'si ise hiç yararlanmadıklarını belirtmektedirler. Öğrencilerin başarı testi puanlarının atlastan yararlanmalarına göre her zaman, ara sıra, sık sık, hiç şeklinde sıralandığı tespit edilmiş olup, ayrıca öğrencilerin aldıkları minimum ve maksimum başarı puanları incelendiğinde atlastan her zaman yararlanan öğrencilerin çok daha başarılı oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin %21.7'si coğrafya konuları ile ilgili broşürlerden ara sıra, %9.7'si sık sık, %6'sı her zaman yararlanmakta olup, %27.6'sı ise hiç yararlanmadıklarını belirtmektedirler. Öğrencilerin başarı testi puanları, öğrencilerin ders ile ilgili broşürlerden yararlanmalarına göre her zaman, ara sıra, sık sık ve hiç şeklindedir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tavsiye edilen eserlerden yararlananlardan %16.1'i ara sıra, %6'sı sık sık, %5.5'i her zaman yararlandıklarını, oysa öğrencilerin %30'u Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tavsiye edilen eserlerden hiç yararlanmadıklarını belirtmektedirler, öğrencilerin başarı testi puanları, öğrencilerin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tavsiye edilen eserlerden yararlanmalarına göre ara sıra, sık sık, hiç ve her zaman şeklinde sıralanmaktadır.

Bilgisayar destekli coğrafya programlarından öğrencilerin %17.5'i ara sıra, %6.5'i sık sık, %3.7'si ise her zaman yararlanmakta olup, öğrencilerin %28.6'sı bilgisayar destekli coğrafya programlarından hiç yararlanmadıklarını belirtmektedir. Öğrencilerin başarı testi puanları bilgisayar destekli coğrafya programlarından yararlanmalarına göre ara sıra, hiç, sık sık ve her zaman şeklinde sıralanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin aldıkları maksimum ve minimum başarı puanları incelendiğinde bilgisayar destekli coğrafya programlarından sık sık ve ara sıra yararlananların çok daha başarılı oldukları görülmektedir.

Öğrencilerin %30.4'ü ansiklopedilerden ara sıra, %19.4'ü sık sık, %12'si ise her zaman yararlanmakta olup, hiç yararlanmayanların oranı %10.6'dır. Öğrencilerin başarı testi puanlarının ansiklopedilerden yararlanmalarına göre her zaman, hiç, sık sık ve ara sıra şeklinde sıralandığı görülmektedir. Öğrencilerin minimum ve maksimum aldıkları puanlar incelendiğinde her zaman ansiklopedilerden yararlananların daha yüksek puanlar aldıkları tespit edilmiştir.

Öğrencilerin gazete, dergi ve televizyonda coğrafya konuları ile ilgili yayınları ne derece takip ettikleri araştırıldığında %52.1'nin ara sıra, %20.7'sinin oldukça, %8.3'nün ise her zaman bu yayınları takip ettiği, buna karşılık %18.4'nün ise bu yayınları hiç takip etmediği tespit edilmiştir, öğrencilerin başarı testi puanları, öğrencilerin coğrafya konuları ile ilgili gazete, dergi ve televizyondaki yayınları takip etmelerine göre oldukça, ara sıra. hiç ve her zaman şeklinde sıralanmaktadır.

Öğrencilerin derse verdikleri önem ve dersi sevmeleri yani derse yönelik olumlu tutum içinde olmaları başarılarını arttıran en önemli etkenlerden biridir(özçelik, 1992-3). Coğrafya konularına öğrencilerin %46.5'i çok, %32.3'ü biraz önem vermekte, %17.1'i pek önemli görmediğini belirtmektedir. Hiç önemli olmadığını belirtenlerin oranı ise %4.1'dir (Tablo 7). Öğrencilerin başarı testi puanları coğrafya konularına verdikleri önem derecesine göre çok önemli, biraz önemli, hiç önemli değil, pek önemli değil şeklinde sıralanmaktadır (Tablo 8).

Tablo 7. öğrencilerin Coğrafya Konularına Verdikleri Öneme Göre Dağılımı

Seçenekler	r	%
Hiç önemli görmüyorum	9	4,1
Pek önemli görmüyorum	37	17,1
Biraz önemli görüyorum	70	32,3
Çok önemli görüyorum	101	46,5
Toplam	217	100,0

Tablo 8. Öğrencilerin Başarı Testi Puanlarının Coğrafya Konularını Önemli Görme Derecelerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapmaları

Seçenekler	n	X	ss
Hiç önemli görmüyorum	9	2.56	.88
Pek önemli görmüyorum	37	2.51	.73
Biraz önemli görüyorum	70	2.60	.67
Çok önemli görüyorum	101	2.70	.91
Toplam	217	2.63	.81

Coğrafya konularını öğrencilerin %35'i biraz, %30.4'ü oldukça. % 24.4'ü ise çok sevmekte olup, hiç sevmeyenlerin oranı %9.7'dir. Öğrencilerin başarı testi puanları, coğrafya konularını sevmelerine göre çok. hiç, biraz ve oldukça şeklinde sıralanmaktadır. Bu bulgular bazı öğrencilerin dersi sevmedikleri halde başarılı olduklarını göstermektedir. Nitekim, kendileri ile görüşülen bazı başarılı öğrenciler dersi sevmediklerini, fakat kendilerini başarılı olmak için çalışmak zorunda gördüklerini ifade etmiştir.

Coğrafya konularını hiç sevmeyen veya biraz sevenlere nedenleri sorulduğunda öğrencilerin %37.3'ü dersi sıkıcı, %5.1'i faydasız bulmakta, bunu diğer sebeplere bağlayanların oranı ise %26.7 olmaktadır, öğrencilerin dersi sıkıcı bulmalarının nedeni konuların içeriğinden çok. konuların işlenişinden kaynaklanabilir. Nitekim öğrencilerin bu olumsuz tutumlarını değiştirmede, dersi ilgi çekici hale getirerek, dersi sıkıcı olmaktan kurtarmakta öğretmenlere büyük görev düşmektedir.

Dersler arasında sevmeye derecesine göre sıralama yapıldığında, coğrafyanın yerinin dersler içinde birinci sırada yer aldığını belirtenlerin oranı %4.6, ikinci sırada yer aldığını belirtenlerin oranı %18.4. üçüncü sırada belirtenler %24.9 dördüncü sırada belirtenler % 21.2, beşinci sırada belirtenler %17.9 ve altı veya sonrasında belirtenlerin oranı ise %12.4'tür. Öğrenci başarı testi puanları dersi sevmeye derecesi değişkenine göre dört, üç, altı veya sonrası, iki, beş ve bir şeklinde sıralanmaktadır.

Öğrencilerden coğrafya konularındaki başarılarının değerlendirilmesi istendiğinde, öğrencilerin %35'i coğrafya konularındaki başarısını S üzerinden S olarak puanlamakta %34.6'sı kendisine 4. %20.3'ü 3. %6.5'i 2 ve %0.5'i 1 puan vermektedir. Başarı testi puanlarının öğrencilerin kendilerine verdikleri puanlara göre ise 1, 2, 5, 4 ve 3 şeklinde sıralandığı tespit edilmiştir.

Öğrencilere coğrafya dersi öğretmeni olmak isteyip istemedikleri sorulduğunda, %56.2 si coğrafya dersi öğretmeni olmak istemediğini, %8.3'ü bunu çok istediğini, %17.1'i istediğini, %18'i ise coğrafya dersi öğretmeni olmayı biraz istediğini belirtmektedir.

öğretmenler ile yapılan ankette ise, coğrafya derslerini tekrar okutmak isteyip istemedikleri sorulduğunda, öğretmenlerin %12.5'i hiç istemediğini, %12.5'i oldukça istediğini ve %75'i ise kesinlikle istediğini belirtmiştir. Bu dersi tekrar okutmak istememe sebebi olarak umduklarını bulamadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenler en fazla sınıfların kalabalıklığı ve ders araçlarının yetersizliği gibi problemler ile karşılaşmaktadırlar. Ayrıca haftalık ders yükünün çokluğu, branş dışında girilen derslerin çeşitliliği, branş ile ilgili kaynak eksikliği, metot ve araç-gereç kullanma sıkıntısı gibi problemler ile de karşılaştıklarını belirtmektedirler. Ayrıca Sosyal Bilgiler dersi içinde coğrafya konularına ayrılan zamanın az olması, öğretmenlerin karşılaştıkları güçlükler arasındadır(Tablo 9).

Tablo 9. Öğretmenlerin Çeşitli Problemler ile Karşılaşma Durumlarına Göre Dağılımı

Seçenekler	Sınıfların Kalabalıklığı		Araç-Gereç Yetersizliği		Kaynak Yetersizliği	
	f	%	r	%	f	%
Hiç	1	12.5	-	-	2	25
Ara sıra	-	-	2	25	-	-
Sık sık	1	12,5	3	37.5	2	25
Her zaman	5	62.5	2	25	-	-
Cevapsız	1	12.5	1	12.5	4	50
Toplam	8	100	8	100	8	100

Araştırmada öğretmenlerin %62.5'i sık sık, %37.5'i her zaman aktarım metodunu, %37.5'i sık sık, %62.5'i ise her zaman soru-cevap metodunu uyguladıklarını belirtmişlerdir.

Problem çözme yöntemini, öğretmenlerin %62.5'i sık sık, %25'i ise ara sıra uyguladıklarını belirtmekte olup, %12.5'i hiç uygulamamaktadır. Tartışma metodunu ise öğretmenlerin %62.5 i ara sıra, %25'i ise sık sık uygulamakta olup, bu metodu uygulamayanların oranı %12.5'dir. Benzetişim metodunu öğretmenlerin %50'si ara sıra, %25'i sık sık, %12.5'i her zaman uyguladıklarını, %12.5'i ise bu metodu uygulamadıklarını belirtmektedirler. Öğretmenlerin %12.5'i her zaman, %50'si ara sıra gösteri metodunu uyguladıklarını, buna karşılık, %37.5'i bu metodu hiç uygulamadıklarını belirtmektedirler.

Ders gözlem gezileri ise öğretmenlerin %62.5'i tarafından ara sıra uygulanmakta olup, uygulamayanların oranı %37.5'dir. Dramatizasyon metodu ise öğretmenlerin %37.5'i tarafından ara sıra uygulanmakta, %62.5'i ise bu metodu hiç uygulamadıklarını belirtmektedirler. Öğretmenlerin %25'i sık sık, %75'i ise ara sıra örnek olay incelemesi yaptıklarını belirtmektedirler (Tablo 10). Bu durum öğretmenlerin çalıştığı farklı sosyoekonomik ve kültürel düzeydeki semtlerde bulunan okullara göre de değişmektedir.

Tablo 10. Öğretmenlerin Kullandıkları Yöntem ve Tekniklere Göre Dağılımı

Seçenekler	Düz Anlatım		Soru Cevap		Tartışma		Problem Çözme	
	r	%	r	%	f	%	F	%
Hiç	-	-	-	-	-	•	-	-
Ara sıra	-	-	-	-	5	62.5	2	25
Sık sık	5	62.5	3	37.5	2	25	5	62.5
Her zaman	3	37.5	5	62.5	-	-	-	-
Cevapsız	-	-	-	-	1	12.5	1	12.5
Toplam	8	100	8	100	8	100	8	100

Öğretmenlerin %75'i her zaman, %25 ise sık sık coğrafya konularının öğretiminde harita kullandıklarını belirtmişlerdir, öğretmenlerin en fazla kullandıkları araçlardan biri de yazı tahtasıdır. Öğretmenlerin % 50'si her zaman, %37.5 ise ara sıra yazı tahtasını kullanmaktadır. Coğrafya konularının öğretiminde öğretmenlerin %12,5'i sık sık, %37.5'i ise ara sıra tepegöz kullanmakta olup, % 50'si ise hiç tepegöz kullanmadıklarını belirtmektedirler. Model ve numunelerin coğrafya konularının öğretiminde öğretmenlerin %25'i tarafından ara sıra kullanıldığı, %75'i tarafından ise hiç kullanılmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %12,5'i televizyon ve videoyu coğrafya konuları öğretiminde ara sıra kullanmakta, %87.5'i ise hiç kullanmamaktadır, öğretmenler ankette bu araçları kullanmama nedeni olarak görev yaptıkları okullarda bu araçların bulunmamasını göstermişlerdir(Tablo II).

Tablo 11. Öğretmenlerin Derste Kullandıkları Araç Gereçlere Göre Dağılımı

Seçenekler	Yazı tahtası		Model ve Harita		Tepegöz		Televizyon ve Video			
	T	%	f	%	f	%	f	%		
Hiç	-	-	6	75	-	-	4	50	7	87.5
Ara sıra	3	37.5	2	25	-	-	3	37,5	1	12.5
Sık sık	-	-	-	-	2	25	1	12.5	-	-
Her zaman	4	50	-	-	6	75	-	-	-	-
Cevapsız	1	12,5	-	-	-	-	-	-	-	- (
Toplamı	8	100	8	100	8	100	8	100	8	100

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırma öğretmenlerin tutumları ile coğrafya konularını işlerken kullandıkları metot ve teknikler, araç ve materyaller, öğrencilerin derse karşı tutumları ve ders dışı çalışma biçimlerinin öğrencilerin bu derste başarılarını etkilediğini ortaya çıkartmıştır.

Öğrencilerin bu derste başarılarını arttırmak için öğretmenlerin ellerindeki araç ve materyalleri en iyi şekilde kullanarak, gerek görsel, gerek işitsel ve gerekse sezgisel öğretim metotlarını birlikte uygulayarak öğrencilere ders içi ve ders dışı yaklaşımları ile öğrencileri derse motive ederek, öğrencilerde derse ve öğrenmeye ait olumlu yaşantılar geliştirmeye çalışarak öğrencilerin derse karşı olumlu tutum geliştirmeleri sağlanabilir. Ayrıca öğretmenler öğrencilerin daha başarılı olabilecekleri koşulların hazırlanması konusunda anne ve babalar ile iş birliği içinde olmalı ve gerekirse bu konularda velilere yönelik eğitici seminerler uygulanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Barth. James ve Demirtaş Abdullah.** İlköğretim Sosyal Bilgiler öğretimi, Ankara Milli Eğitim **Geliştirme** Projesi Yayınları, 1996.
- Çağlar.** Adil " İlkokul 4. ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretimi Programı Üzerine Bazı Görüşler" M.Ü. Atatürk Eğitim Fak Eğitim Bilimleri Dergisi, 1992, Sayı: 4
- Doganay. Hayati "Okullarımızda Coğrafya öğretiminin Temel Meseleleri" Ankara: Milli Eğitim ve Kültür Dergisi. 1983. Sayı:19
- Erden.** Münire. Sosyal Bilgiler öğretimi. Ankara: Alkım Yayınları. 1996.
- Erden** Münire ve Demirel Melek. "İlkokul 5. Sınıf öğrencilerinin Kullandıkları öğrenme Stratejilerinin Etkililiği" Buca Eğitim Fakültesi, I. Eğitim Kongresi (25-27 Kasım), 1991.
- Özçelik,** Durmuş Ali. Eğitim Programları ve Öğretim. Ankara: ÖSYM Yayınları, 1992-93.
- Sönmez,** Veysel. Sosyal Bilgiler öğretimi. Ankara: Pegem Yayınları, 1996.
- Şahin,** Tuğba." İlkokul 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Akademik Benlik Kavramı, Ders İçi öğrenme ve Ders Dışı Çalışma Yolları ile Başarı İlişkisi" H.Ü.Eğitim Fak. Dergisi, 1994,
Sayı: 10.